

HEL 2021-006366

HELSINGIN KAUPUNGIN PELASTUSLAITOKSEN LAUSUNTO SISÄMINISTERIÖN LAUSUNTOPYYNTÖÖN PELASTUSALAN TASA-ARVON JA YHDENVERTAISUUDEN TOIMINTAOHJELMALUONNOKSESTA

VN/6181/2021

Sisäministeriö on pyytänyt lausuntoa pelastustoimen kansallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöryhmän laatimasta toimintaohjelmaluonnoksesta. Helsingin kaupungin pelastuslaitos lausuu seuraavaa:

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden nykytilan arviointi pelastusalalla

Työryhmän näkemys pelastusalan nykytilan arvioinnista on pääsääntöisesti paikkansapitävä. Pelastuslaitos katsoo kuitenkin, että edustaaksemme sitä väestöpohjaa, jolle palveluja tuotamme, on ehdottoman tärkeää, ettei Helsingin pelastuskoulua lakkauteta. Helsingin ja pääkaupunkiseudun kulttuurillinen monimuotoisuus on hyödyksi Helsingin pelastuskoulun oppilaille, koska he oppivat työskentelemään monimuotoisessa ympäristössä. Lisäksi Uusimaa on kaksikielistä aluetta, minkä Helsingin pelastuskoulu pystyy huomioimaan koulutusta järjestäessään. Pelastuslaitoksen vahva näkemys on, että Helsingin pelastuskoulusta on hyötyä kansallisen pelastustoimen henkilöstöressurssipulassa.

Pelastusalan tavoitteet ja toimenpiteet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kehittämiseksi

Pelastuslaitos katsoo, että työryhmän esittämät toimenpide-ehdotukset ovat pääsääntöisesti positiiviset ja ajankohtaiset. Helsingin kaupungin pelastuslaitos noudattaa Helsingin kaupunkistrategiaa ja eettisiä periaatteita, joiden molempien tavoitteet ovat melko linjassa sisäministeriön tavoitteiden kanssa. Kaupungin eettiset periaatteet korostavat sitä, että Helsinki työnantajana toimii kaikessa toiminnassaan tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä työelämän monimuotoisuutta korostaen ja edistäen. Tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistetään sekä henkilöstöpoliittisesti että toiminnallisesti, mihin pelastuslaitos on täysin sitoutunut.

Pelastuslaitoksen näkemyksen mukaan johtamisen ja toiminnan tukemiseksi suunniteltujen työkalujen ja toimintamallien valtakunnallisessa yhdenmukaisuudessa tulee ottaa huomioon alueiden erilaisuudet ja väestöryhmien monimuotoisuudet. On oltava todellinen mahdollisuus johtaa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista huomioiden alueen väestöpohjan monimuotoisuus, -kulttuurillisuus ja niistä johtuvat erilaiset haasteet. Suurilla kaupungeilla on omat suunnitelmansa yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseksi, näin ollen valtakunnalliset linjaukset eivät voi olla ristiriidassa niihin ja alueen palvelutasopäätöksessä esitettyihin tavoitteisiin ja toteutukseen, jotka pohjautuvat alueen väestö- ja kulttuuripohjatietoihin.

Pelastuslaitos katsoo kuitenkin, että toimenpide-ehdotus arvioida tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista yhteistyössä eri väestöryhmiä edustavien vähemmistöjärjestöjen ja muiden alan toimijoiden kanssa, ei ole mahdollinen nykyisten resurssien puitteissa. Isot kaupungit, kuten Helsinki, on niin monikulttuurinen vähemmistöryhmien osalta, että toimenpide-ehdotus ei ole mitenkään mahdollinen ja relevantti kyseisessä laajuudessaan. Pelastuslaitos katsoo, että aihekokonaisuuden tulisi olla osa alueellisen pelastustoimen asiakastyytyväisyys selvityksiä ja sitä kautta osa pelastustoimen kehittämistoimenpiteitä.

Pelastuslaitos katsoo, että tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioiden edistäminen vaatii resursseja. Kuitenkaan asiat eivät ratkea lisäresursoinnilla vaan nykyistä henkilöstöä kouluttamalla ja valmentamalla, mikä

HEL 2021-006366

vie aikaa eikä tapahdu hetkessä. Esihenkilöitä on koulutettava muun muassa tasa-arvoisesta ja yhdenvertaisesta rekrytoinnista. Uusien esihenkilöiden osaamiseen on myös syytä keskittyä aiempaa enemmän jo rekrytointi- ja perehdytysprosessissa. Pelastuslaitos katsoo kuitenkin, että tärkeä osa yhdenvertaisuuden edistämistä on valita aidosti paras hakija, eikä rekrytointi-ilmoituksia täten ole tarkoituksenmukaista kohdentaa eri vähemmistöryhmille. Tasa-arvoisen ja yhdenvertaisen pelastusalan edistämistyöstä pystytään viestimään muilla tavoilla. Pelastuslaitos on sitoutunut kaupungin linjauksiin edistää muun muassa anonyymia rekrytointia.

Pelastuslaitos katsoo, että toimenpide-ehdotus liittyen tasa-arvolain mukaiseen naisten ja miesten tasa-puoliseen edustukseen, on todella iso vaatimus ottaen huomioon, että pelastuslaitoksella on kokonaisen henkilöstön määrä reilu 700 henkilöä, josta noin 450 henkilöä on operatiivisessa työssä. Tämä tarkoittaisi, että loppuhenkilöstön tulisi olla pääsääntöisesti naisia, minkä pelastuslaitos katsoo itse asiassa rikkovan yhdenvertaisuutta. Pelastusalan nykyiset sisäänpääsyvaatimukset huomioon ottaen naisten rekrytoiminen operatiivisiin tehtäviin on haastavaa eikä pelastuslaitos yllä kyseiseen vaatimukseen ilman sisäänpääsykriteereiden muokkaamista.

Pelastuslaitos kannattaa yhdenvertaisuuskoordinaattorin tehtävän perustamista, mikäli pelastuslaitoksen työyhteisöselvitysten pohjalta on ilmennyt sellaiseen tarvetta. Pelastuslaitos katsoo, että kyseinen tehtävä voisi olla jaettu esimerkiksi kaupungin toisen toimialan tai liikelaitoksen kanssa huomioon ottaen henkilöstön lukumäärä.

Pelastuslaitos katsoo, että sopimuspalokuntien palokuntanuorisotyö on keskeinen väylä vaikuttaa pelastusalan monimuotoisuuden ja kulttuurillisen henkilöstöpohjan laajenemiseen. Palokuntanuorisotyössä tulisi koskemattomuuden turvaamisen lisäksi keskittyä houkuttelemaan eri kulttuuritaustaisia nuoria mukaan palokuntatoimintaan ja sitä kautta alalle eri tehtäviin. Pelastuslaitos katsoo, että sopimuspalokuntien nuorisotyötä tulee jatkossa tukea vahvemmin ja siitä tulee viestiä laajemmin tuoden esille pelastusalan yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon vaaliminen suorittaessamme pelastusalan tehtäviä asiakaidemme taustoita riippumatta. Palokuntanuorisotyötä on markkinoitava syrjinnästä ja kiusaamisesta vapaana harrastuksena, johon on mahdollista osallistua riippumatta nuoren perheen taloudellisesta asemasta ja taustasta.